

De Stemming van 19 februari 2017

Nog steeds zien we weinig verschuivingen van week tot week. Maar er is wel een trend zichtbaar vanaf de jaarwisseling. De PVV zakt wat terug, het gat met de VVD wordt kleiner en GroenLinks en het CDA zijn de runners-up. De score van 18 zetels voor GroenLinks is de hoogste score die ik ooit voor deze partij heb vastgesteld. In deze fase van de campagne hebben de doorrekeningen van het CPB (nog) geen effect.

Het valt te verwachten dat ergens in de komende 14 dagen de dynamiek onder het electoraat gaat veranderen en we grotere verschuivingen zullen gaan zien. Welke partijen het betreft en in welke richting dat zal gaan, valt nu niet te voorspellen. Evenmin welke combinaties van 4 of 5 partijen meer dan 76 zetels samen zullen behalen.

Bij de verschillende mogelijke combinaties van 4 of 5 partijen is het ook interessant om te zien dat de combinatie van GroenLinks, CDA, D66, SP en PvdA inmiddels op 71 zetels staat. Dat komt mede door het feit dat het terugzakken van de PVV maar beperkt ten goede komt aan de VVD.

zetels	TK2012	1-1 2017	12-2 2017	19-2 2017	Versch. t.o.v. vorige	Versch. t.o.v. 1-1	Versch met TK2012	Eerste Kamer
PVV	15	35	30	29	-1	-6	14	9
VVD	41	23	24	25	1	2	-16	13
GroenLinks	4	14	17	18	1	4	14	4
CDA	13	15	17	17		2	4	12
D66	12	14	14	14			2	10
SP	15	11	12	11	-1		-4	9
PvdA	38	10	11	11		1	-27	8
50PLUS	2	11	10	10		-1	8	2
ChristenUnie	5	5	5	5				3
Partij voor de Dieren	2	5	4	4		-1	2	2
SGP	3	3	3	3				2
DENK		3	2	2		-1	2	
VNL		1	0	0		-1		
Forum voor Democratie			1	1		1	1	
Andere partij								1
Totaal	150	150	150	150				75
VVD+PvdA	79	33	35	36	1	3	-43	21
VVD+CDA+D66	66	52	55	56	1	4	-10	35
VVD+CDA+D66+GroenLinks	70	66	72	74	2	8	4	39
CDA+D66+PvdA+SP+GrLinks	82	64	71	71		7	-11	43
VVD+PVV	56	58	54	54		-4	-2	22

Bijna een kwart van de kiezers onder de 35 jaar geven aan op GroenLinks te stemmen. Onder de kiezers tussen 35 en 64 jaar staat de PVV duidelijk bovenaan. Kiezers boven de 65 jaar zijn het meest verdeeld. PVV, VVD en CDA liggen bij die groep vrijwel gelijk.

Partijvoorkeur naar leeftijd

verticaal gepercenteerd	Allen	Leeftijd			
		<35 jaar	35-49 jaar	50-64 jaar	65+
PVV	19%	15%	24%	22%	17%
VVD	16%	12%	21%	16%	16%
GroenLinks	12%	23%	10%	9%	7%
CDA	11%	6%	7%	12%	15%
D66	9%	13%	9%	6%	5%
SP	7%	5%	7%	8%	6%
PvdA	7%	5%	6%	7%	10%
50PLUS	6%	0%	2%	9%	11%
Overig	13%	21%	14%	11%	13%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

- zie volgende pagina

Ruim tweederde deel van de kiezers vinden het doorberekenen van de plannen van de partijen door het CPB belangrijk. Onder kiezers van de PVV is dat 32%.

Vindt het belangrijk dat de plannen van de verschillende partijen door het CPB worden doorberekend

verticaal gepercenteerd	Allen	Huidig stemgedrag							
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLinks	50PLUS
Ja	68%	32%	86%	81%	96%	93%	67%	88%	42%
Nee	26%	59%	11%	15%	4%	2%	21%	8%	44%
Weet niet/geen antwoord	6%	8%	3%	4%	0%	5%	12%	4%	15%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

19% van de kiezers geven aan door die doorberekeningen van het CPB meer zekerheid gekregen te hebben inzake het voorgenomen stemgedrag. Dat percentage is het hoogst bij de PvdA.

Hebben de doorberekeningen van het CPB u meer of minder zekerheid gegeven inzake uw voorgenomen stemgedrag op 15 maart?

verticaal gepercenteerd	Allen	Huidig stemgedrag							
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLinks	50PLUS
Meer	19%	5%	34%	22%	22%	49%	16%	39%	8%
Minder	5%	7%	2%	8%	4%	2%	2%	1%	7%
Geen verandering	66%	81%	57%	65%	65%	46%	73%	49%	71%
Weet niet/geen antwoord	9%	8%	7%	5%	9%	3%	9%	12%	14%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Er zijn duidelijke verschillen tussen de kiezers van de partijen inzake de prioriteiten van effecten van de plannen.

Prioriteit van de effecten van de financieel-economische plannen

rangorde	Allen	Huidig stemgedrag							
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLinks	50PLUS
Verlagen van de lasten van de burgers	1	1	3	1	3	5	2	5	2
Toename van de werkgelegenheid	2	3	1	2	2	1	3	1	3
Verbeteren van de koopkracht van de werkenden	3	2	2	4	1	4	6	4	5
Terugdringen van de werkeloosheid	4	4	4	3	4	3	4	2	4
Verbeteren van de koopkracht van de gepensioneerden	5	5	7	5	8	7	5	7	1
Terugdringen van inkomensongelijkheid	6	6	9	7	5	2	1	3	7
Verbeteren van de koopkracht van de uitkeringsgerechtigden	7	7	8	8	7	6	7	6	6
Verlagen van de overheidsschuld	8	9	5	6	6	8	9	8	9
Verlagen van de lasten voor bedrijven	9	8	6	9	9	9	8	9	8

Prioriteit van de besteding van het geld aan de verschillende doelen

rangorde	Allen	Huidig stemgedrag							
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLinks	50PLUS
Meer besteden aan de zorg	1	1	3	1	2	1	1	2	1
Meer besteden aan onderwijs	2	3	1	3	1	2	2	1	4
Meer besteden aan veiligheid in Nederland	3	2	2	2	5	5	3	6	2
Meer besteden aan defensie	4	4	4	4	6	8	6	8	3
Meer besteden aan openbaar vervoer	5	6	6	6	3	4	4	5	5
Verlagen van de CO2-uitstoot in Nederland	6	7	7	5	4	3	5	3	7
Meer besteden aan wegen	7	5	5	7	8	9	7	9	6
Meer besteden aan opvang en integratie van vluchtelingen	8	8	8	9	7	6	8	4	9
Meer besteden aan ontwikkelingshulp	9	9	9	8	9	7	9	7	8

- zie volgende pagina

Omdat de kans groot is dat het geen tweestrijd, maar een driestrijd zal worden is het interessant om de reacties op de mogelijke driestrijden om het premierschap.

Stel dat u uit deze drie politici zou moeten kiezen als de volgende premier, wie zou u dan kiezen?

verticaal gepercenteerd	Huidig stemgedrag								
	Allen	PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLinks	50PLUS
Wilders	26%	88%	1%	2%	0%	0%	16%	1%	35%
Rutte	31%	5%	94%	56%	7%	29%	7%	9%	16%
Pechtold	33%	1%	5%	26%	93%	53%	42%	82%	27%
Wilders	26%	89%	2%	3%	2%	0%	13%	0%	27%
Rutte	33%	4%	96%	57%	43%	7%	10%	11%	23%
Asscher	33%	1%	2%	27%	55%	93%	51%	84%	26%
Wilders	26%	88%	1%	2%	2%	0%	15%	0%	32%
Rutte	36%	5%	95%	65%	50%	33%	8%	7%	14%
Klaver	31%	1%	4%	12%	48%	55%	59%	91%	33%
Wilders	23%	81%	1%	0%	2%	0%	19%	1%	24%
Rutte	36%	5%	99%	25%	72%	55%	15%	35%	17%
Buma	30%	8%	0%	70%	26%	19%	48%	42%	37%
Wilders	23%	86%	1%	1%	2%	0%	3%	1%	32%
Rutte	43%	6%	99%	78%	75%	58%	11%	26%	20%
Roemer	25%	4%	0%	8%	13%	27%	75%	63%	33%